

Stanovisko Nejvyššího soudu ČSR ze dne 16.05.1977, sp. zn. Cpj 258/76, ECLI:CZ:NS:1977:CPJ.258.1976.1

Číslo: 36/1977

Právní věta: Cenu věci určenou odhadem (§ 399 odst. 2, věta druhá, o. z.) nelze ztotožňovat s cenou určenou vždy jen znaleckým posudkem. Účastníci kupní smlouvy mohou v případech, kdy nelze cenu kupované věci stanovit podle cenového předpisu (§ 399 odst. 2, věta první, o. z.), sami určit cenu věci odhadem a podle tohoto odhadu se o ceně dohodnout. Cena použité věci určená odhadem musí vyjadřovat opotřebení věci. Je proto zpravidla nižší než maloobchodní cena nové věci téhož nebo srovnatelného druhu platná v době, kdy došlo k prodeji použité věci. Tuto maloobchodní cenu nové věci nesmí cena použité věci překročit.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 16.05.1977

Spisová značka: Cpj 258/76

Číslo rozhodnutí: 36

Číslo sešitu: 9-10

Typ rozhodnutí: Stanovisko

Hesla: Cena, Koupě, Posudek znalecký

Předpisy: 40/1964 Sb. § 399

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 36/1977 sb. rozh.

Cenu věci určenou odhadem (§ 399 odst. 2, věta druhá, o. z.) nelze ztotožňovat s cenou určenou vždy jen znaleckým posudkem. Účastníci kupní smlouvy mohou v případech, kdy nelze cenu kupované věci stanovit podle cenového předpisu (§ 399 odst. 2, věta první, o. z.), sami určit cenu věci odhadem a podle tohoto odhadu se o ceně dohodnout.

Cena použité věci určená odhadem musí vyjadřovat opotřebení věci. Je proto zpravidla nižší než maloobchodní cena nové věci téhož nebo srovnatelného druhu platná v době, kdy došlo k prodeji použité věci. Tuto maloobchodní cenu nové věci nesmí cena použité věci překročit.

(Stanovisko občanskoprávního kolegia Nejvyššího soudu ČSR ze 16. 5. 1977, [Cpj 258/76](#))

Dohodnutá cena koupené věci nesmí přesahovat cenu stanovenou podle cenového předpisu (§ 399 odst. 2, věta první, o. z.). Tam, kde nelze takto cenu stanovit, určí se odhadem (§ 399 odst. 2, věta

druhá, o. z.).

Ustanovení § 399 odst. 2, věta druhá, o. z., pokud hovoří o určení ceny věci odhadem, neuvádí, co je třeba tímto odhadem rozumět a zda a jaké náležitosti by odhad měl mít, ani nepožaduje, aby šlo o odhad určitým způsobem kvalifikovaný. Nedává tedy toto ustanovení podklad pro to, aby byla bez dalšího ztotožňována cena věci určená odhadem s cenou stanovenou posudkem znalce ve smyslu ustanovení zákona č. 36/1967 Sb. o znalcích a tlumočnících. Nic proto nebrání tomu, aby tam, kde cena věci není stanovena podle cenového předpisu (jako např. jde-li o cenu použitých věcí), provedli odhad sami účastníci kupní smlouvy a aby na základě takto jimi provedeného odhadu se dohodli na její ceně. 1)

Při provádění odhadu použité věci, a tedy i při určení její ceny dohodou, mohou ovšem účastníci kupní smlouvy vycházet podle okolností konkrétního případu (zejména tam, kde jde o věci vyšší hodnoty, věci nikoli běžné potřeby nebo věci, pro jejichž ocenění je třeba odborných znalostí) z jimi vyžádaného nebo jinak jim známého posudku, vyjádření nebo stanoviska znalce, orgánu (např. cenotvorného orgánu) nebo organizace (např. organizace, která takové věci prodává, jejich prodej obstarává nebo je pojišťuje). 2)

Ta skutečnost, že účastníci kupní smlouvy mohou sami provést odhad použité věci, která je předmětem této smlouvy, neznamena, že určení ceny odhadem je ponecháno jejich libovůli.

Ceny použitých věcí jsou upraveny výnosem Federálního cenového úřadu, Českého cenového úřadu a Slovenského cenového úřadu č. V - 1/74, který byl uveřejněn v Cenovém věstníku, částka 1/1974, a jeho vydání bylo oznámeno v částce 14/1974 Sb. Jde o cenový předpis, který platí pro dodavatelsko-odběratelské vztahy; jeho základní zásada, že cena použité věci musí vyjadřovat míru jejího opotřebení, však musí být respektována i ve vztazích mezi občany. Musí proto i cena použité věci určená odhadem ve smyslu ustanovení § 399 odst. 2, věta druhá, o. z. být zpravidla nižší, než je maloobchodní cena nové věci téhož nebo srovnatelného druhu platná v době, kdy došlo k uzavření kupní smlouvy týkající se použité věci.

Míra opotřebení může být u použitých věcí, byť i jinak stejného druhu a stáří, různá a závisí i na tom, jak byla věc užívána, udržována, opravována apod. Kvalita takové věci nezávisí jenom na míře jejího opotřebení, nýbrž i na tom, jak byla věc dosavadním vlastníkem nebo uživatelem vylepšena, zdokonalena apod. K těmto skutečnostem nutno přihlídnout při určení ceny použité věci odhadem a nutno z nich vycházet při porovnání její ceny s maloobchodní cenou nové věci téhož nebo srovnatelného druhu platnou v době, kdy došlo k prodeji této použité věci.

Míra opotřebení věci, popřípadě vylepšení věci, není však pro určení ceny použité odhadem jediným hlediskem. Důležité je i to, do jaké míry může tato věc sloužit uspokojení konkrétní potřeby občana, zejména ve srovnání s novou věcí téhož nebo podobného druhu. Počet občanů, kteří hledají příležitost ke koupi nebo prodeji použité věci, se mění. Mění se také druh a množství použitých věcí. Proto ani tento poměr mezi počtem občanů, kteří mají zájem o koupi použitých věcí, a mezi množstvím a druhem použitých věcí, které jiní občané zamýšlejí prodat, není neměnný. I tyto skutečnosti mohou tedy mít vliv na určení ceny použité věci.

Všechny skutečnosti, které ovlivňují cenu kupované použité věci směrem nahoru (směrem dolů lze její cenu dohodnout bez omezení), se mohou projevit jen do té míry, že dohodnutá cena koupené použité věci bude nižší než je maloobchodní cena nové věci téhož nebo srovnatelného druhu platná v době prodeje použité věci. Jen výjimečně tam, kde jde o věc, která nebyla dosud vůbec použita nebo která byla jen zcela nepatrně opotřebena, by její cena mohla dosáhnout i výše maloobchodní ceny; v žádném případě však nemůže být vyšší, než je tato maloobchodní cena. Je tedy maloobchodní cena nové věci téhož druhu nebo srovnatelného druhu platná v době, kdy došlo k uzavření kupní smlouvy

týkající se použité věci, cenou, ze které je nutno vycházet při určení ceny použité věci odhadem; současně však je i cenou, kterou nelze při dohodě o ceně takové věci překročit.

Při uzavření kupní smlouvy musí její účastníci postupovat v souladu s pravidly socialistického soužití. Nesmějí proto na dohodu o ceně použité kupované věci působit okolnosti, které by byly s těmito pravidly v rozporu jako např. spekulace a zneužívání práv (čl. VI a čl. VII o. z.).

1) Viz rozhodnutí uveřejněné pod č. 26/1974 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek.

2) Srov. i metodické pokyny ministerstva spravedlnosti ČSR pro znalecké posuzování ojetých motorových vozidel ze dne 6. 10. 1976 čj. 196/75-KO, uveřejněné v Úředním věstníku ČSR částka 5/1976 (viz i částku 9 - 12 Sbírkou instrukcí a sdělení ministerstva spravedlnosti ČSR).